



Klagande

NN

Det överklagade beslutet

Centrala studiestödsnämndens
(CSN) beslut den 30 oktober 2023

Saken

Omställningsstudiestöd;
arbetsmarknadens behov

Överklagandenämndens beslut

Överklagandenämnden beslutar att den aktuella utbildningen stärker den sökandes framtida ställning på arbetsmarknaden med beaktande av arbetsmarknadens behov. CSN får pröva om förutsättningarna för att bevilja omställningsstudiestöd i övrigt är uppfyllda.

Överklagandenämndens beslut får enligt 47 § andra stycket lagen om omställningsstudiestöd inte överklagas.

Ärendet

NN ansökte vid flera tillfällen om omställningsstudiestöd för studier på biomedicinska analytikerprogrammet, ultraljud grundkurs, 7,5 högskolepoäng, vid Örebro universitet under perioden 27 mars – 30 april 2023. Hon uppgav att målet med studierna är kompetensutveckling och att hon vill gå utbildningen, eftersom det är ett krav från chefen.

I en senare ansökan ansökte NN om omställningsstudiestöd för biomedicinsk analytikerutbildning, 18 högskolepoäng, vid Malmö universitet under perioden 28 augusti – 26 november 2023.

CSN avlog ansökningarna eftersom NN inte kan få omställningsstudiestöd för studierna på biomedicinska analytikerprogrammet och biomedicinsk analytikerutbildning, eftersom utbildningarna är längre än 80 veckors heltidsstudier och hon är under 40 år.

NN begärde därefter, 21 september 2023, omprövning av CSN:s beslut och anförde i huvudsak följande. Hon har redan en biomedicinsk analytikerutbildning. Hon pluggade bara fem veckor och läste då fristående kursen på 7,5 högskolepoäng under perioden 27 mars – 28 april 2023. Hon har inte tagit den andra kursen på 18

högskolepoäng. NN bifogade ett resultatintyg beträffande kursen på 7,5 högskolepoäng.

CSN beslutade därefter att NN inte kan få omställningsstudiestöd för studier för fristående kurs, "BMLV, "Ultraljud", 7,5 högskolepoäng, vid Örebro universitet under perioden 27 mars – 30 april 2023. CSN motiverade beslutet enligt följande. NN har uppgett i sina ansökningar att kursen hon söker omställningsstudiestöd för är ett krav från hennes arbetsgivare. NN kan inte få omställningsstudiestöd, eftersom utbildningen endast syftar till att möta kompetensbehovet hos hennes arbetsgivare. För att utbildningen ska ge rätt till omställningsstudiestöd behöver den stärka hennes framtida ställning på arbetsmarknaden och inte endast syfta till att möta kompetensbehovet hos en specifik arbetsgivare.

NN överklagade beslutet och anförde följande. Med hennes inriktning inom biomedicinsk analytiker (patologi) begränsas hon till att endast kunna bemanna inom patologi och klinisk kemi. Med denna kurs kan hon även jobba inom klinisk fysiologi inom hela Sverige och inte bara för nuvarande arbetsgivare.

CSN överlämnade överklagandet och handlingarna i ärendet samt upplyste om att myndigheten inte funnit skäl att ändra det överklagade beslutet.

CSN:s rättsavdelning har därefter, efter nämndens begäran, kommit in med ett yttrande och anført i huvudsak följande. NN har ansökt om omställningsstudiestöd för kursen BMLV, Ultraljud, 7,5 högskolepoäng vid Örebro Universitet. Kursen är en påbyggnad och kravet för antagning är 180 högskolepoäng varav 90 högskolepoäng med successiv fördjupning i biomedicinsk laboratorievetenskap, radiografi, medicin, omvårdnadsvetenskap eller motsvarande. Frågan som är aktuell är om utbildningen kan antas stärka hennes framtida ställning på arbetsmarknaden med beaktande av arbetsmarknadens behov eller om den enbart syftar till att möta kompetensbehoven hos en specifik arbetsgivare. Av NN:s ansökan framgår att hennes nuvarande arbetsplats kräver att hon har den aktuella kursen för att kunna jobba med ultraljud inom klinisk fysiologi, som är en medicinsk specialitet som med hjälp av EKG och ultraljud mäter, analyserar, bedömer och diagnostiserar olika organ i kroppen. Klinisk fysiologi bedrivs såväl inom den offentliga hälso- och sjukvården som vid privata mottagningar. En studerande med en biomedicinsk grundutbildning och som saknar utbildning i ultraljud behöver därför genomgå en kurs i ultraljud för att kunna arbeta som klinisk fysiolog. CSN:s bedömning är att den aktuella kursen stärker NN:s ställning på arbetsmarknaden utifrån arbetsmarknadens behov och inte enbart syftar till att möta kompetensbehovet hos en specifik arbetsgivare. Utbildningen är relevant och till nytta även om hon skulle söka anställning som klinisk fysiolog hos en annan arbetsgivare. Kursen bör därför enligt CSN:s mening ge rätt till omställningsstudiestöd och överklagandet bifallas.

NN har fått möjlighet att lämna synpunkter på CSN:s yttrande, men hon har inte hörts av.

Författningsbestämmelser

Av 15 § lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd följer bland annat följande. Omställningsstudiestöd får lämnas för en utbildning som kan antas stärka den

studerandes framtida ställning på arbetsmarknaden med beaktande av arbetsmarknadens behov. Om det finns särskilda skäl, får omställningsstudiestöd lämnas även utan beaktande av arbetsmarknadens behov.

Omställningsstudiestöd får inte lämnas för en utbildning som

1. enbart syftar till att möta kompetensbehoven hos en specifik arbetsgivare,
2. den studerandes arbetsgivare skäligen borde tillhandahålla för att den studerande ska klara av att utföra sina ordinarie arbetsuppgifter, eller
3. den studerande redan har genomgått och från vilken han eller hon redan har ett slutbetyg, examensbevis eller annat utbildningsbevis.

Till en studerande som har en examen på forskarnivå får omställningsstudiestöd lämnas för en utbildning som tillsammans med den studerandes forskarkompetens förser arbetsmarknaden med kompetens på ett arbetsområde där det finns ett behov av arbetskraft eller om det finns särskilda skäl.

Prövningen enligt första-tredje styckena ska göras första gången en studerande ansöker om omställningsstudiestöd för en och samma utbildning.

Överklagandenämndens bedömning

Frågan som är aktuell är om den aktuella kursen BMLV, Ultraljud, 7,5 högskolepoäng på 7,5 högskolepoäng vid Örebro universitet kan antas stärka NN:s framtida ställning på arbetsmarknaden med beaktande av arbetsmarknadens behov eller om den enbart syftar till att möta kompetensbehoven hos en specifik arbetsgivare.

I ärendet har framkommit att NN behöver kursen i ultraljud för att kunna arbeta inom klinisk fysiologi. Överklagandenämnden delar den bedömning CSN numera gjort att utbildningen är till nytta även om hon skulle söka anställning som klinisk fysiolog hos en annan arbetsgivare.

I propositionen 2021/22:176 sid. 204 uttalas följande. Regeringen anser att det i vissa situationer inte bör vara möjligt att få omställningsstudiestöd för en utbildning, trots att den eventuellt kan antas stärka en enskilds framtida ställning på arbetsmarknaden med beaktande av arbetsmarknadens behov. Ett sådant fall är utbildning som enbart syftar till att möta kompetensbehoven hos en specifik arbetsgivare, dvs. när utbildningen bedöms vara till nytta enbart för en specifik arbetsgivare och att den således inte är relevant för någon annan arbetsgivare, vare sig i den aktuella i branschen eller på den övriga arbetsmarknaden.

Tanken med att begränsa möjligheterna att få omställningsstudiestöd för en utbildning som enbart fyller ett specifikt kompetensbehov hos en arbetsgivare är förstås att denne i så fall skulle ansvara för finansieringen av utbildningen. Det kan då antas att det är mycket specifika utbildningar som avses. I detta fall ges utbildningen som en ordinarie kurs inom ramen för ett universitet och är då en sådan utbildning där utgångspunkten måste vara att den avser mer generell fortbildning.

Överklagandenämnden bedömer därmed att den aktuella kursen som är en påbyggnad av tidigare eftergymnasiala studier inom området, i det här fallet, inte kan anses vara en sådan utbildning som enbart syftar till att möta kompetensbehoven hos en specifik arbetsgivare.

Mot bakgrund av vad som redovisats i ärendet delar Överklagandenämnden CSN:s bedömning att överklagandet ska bifallas på så sätt att den aktuella utbildningen stärker NN:s framtida ställning på arbetsmarknaden med beaktande av arbetsmarknadens behov. CSN får pröva om förutsättningarna för omställningsstudiestöd i övrigt är uppfyllda.

Robert Dalman

Ulrika Hellgren

Beslutet har fattats av Eva Gullfeldt, ordförande, Robert Dalman, myndighetschef, samt ledamöterna, Olof Edling, Staffan Ingmanson, Gunilla Lavås, Jessica Levin, Jonathan Sjölander och Helena Söderberg.

Föredragande: Ulrika Hellgren

Kopia till CSN och CSN:s rättsavdelning